

Zondag 9 januari 2022

Doop van de Heer, Feest

Jes.42, 1-4, 6-7 ; Hand., 10, 34-38 ; Lucas 3,15-16.21-22

Transcript van de preek van de Hoogmis

Veelgeliefden.

Jezus wordt door Johannes gedoopt in de Jordaan. Dat is letterlijk: ondergedompeld. Kopje onder in het water. Enkele eeuwen daarvoor stuurde de profeet Elisa iemand naar de Jordaan om zichzelf zevenmaal onder te dompelen in het water van de Jordaan. Het was Naäman, de Syriër. Een groot soldaat en legeroverste. God had door hem voor Aram uitkomst gebracht. Dat betekent dus dat hij veel overwinningen op zijn naam had staan. Stel u zich hem maar heel concreet voor. Met een wuivende helm op zijn hoofd, als een homerische held, een ondoordringbaar kuras, een glimmend schild in de linker en een vervaarlijke lands in de rechterhand: "Wie doet mij wat?" Maar achter die schitterende uitrusting, die schitterende wapenrusting, miserie. Niets dan miserie. Hij was melaats en wat dat uiteindelijk betekende zegt Aäron in het boek Numeri als hij ziet dat zijn zus Miriam melaats geworden is. Dan roept hij tot God: "Laat haar niet zijn als een doodgeboren kind dat half vergaan uit de moederschoot komt." Maar nu bracht God uitkomst voor Naäman zelf. Langs stappen van nederigheid. Een door hem buit gemaakt slavinnetje, in dienst van zijn vrouw, wees hem op de profeet Elisa in Samaria, het land van de vijand. Aangekomen bij Elisa kwam die niet naar buiten maar riep van binnenuit: "Ga je wassen in de Jordaan. Dompel je zevenmaal onder". En dan moet een van zijn knechten hem overtuigen omdat dan ook daadwerkelijk te doen. Drie stappen van nederigheid en daar staat hij dan aan de oever van de Jordaan. De uitrusting legt hij op de grond. Moedernaakt, onbeschermt, geconfronteerd met zijn eigen ellende. Zevenmaal onderdompelen en zijn huid werd als die van een pasgeboren kind. Herboren uit het water in meervoudige zin. De trotse zieke held wordt een gezonde nederige aanbieder van de ware God. Een beeld van de dingen die komen zouden, die waar zouden worden, in Christus.

Voor Jezus is op een heel andere manier Zijn doopsel in de Jordaan een cruciaal moment in Zijn weg op aarde. De dagen van Zijn vlees. De glorie die Hij bij de Vader had eer de wereld bestond, hoefde Hij geen roef te achten. Een buit waaraan Hij zich vastklampen moest om ze voor zichzelf te behouden. Neen. Hij daalde uit de hemel neer, ontledigde Zichzelf door de gestalte van een slaaf op zich te nemen. De gestalte van ieder van ons, slaven als wij zijn door onze angst voor de dood, door onze zonden. En Jezus bekleedde zich met ons armzalig lichaam: Corpus humilitatis nostræ. De gestalte van het vlees der zonde. En nu, aan de oever van de Jordaan, vernedert Hij zich door te midden van het volk, dat zich *liet* dopen, Zich te *laten* dopen. Zich te *laten* onderdompelen. En dat is juist de nieuwe ritus die door Johannes begonnen is, in tegenstelling tot wat Elia Naäman liet doen: zichzelf onderdompelen. Vrijwillig ontkleed zoals we het zien op de iconen, *liet* Hij Zich onderdompelen. De Heer door zijn knecht. De koning door zijn soldaat. De Verlosser door Johannes, zijn Voorloper, Johannes, die met bevende hand nauwelijks de heilige kruin van zijn God durft aan te raken. Het gebeurt zo onopvallend dat Lukas het nauwelijks beschrijft. Hij zegt namelijk (luister nu goed): "Terwijl al het volk zich liet dopen en Jezus na zijn doop in gebed was". De eigenlijke doophandeling wordt niet beschreven. Al heeft ze natuurlijk plaats gehad. Maar ze wordt niet beschreven om juist stil te staan bij wat er gebeurde bij de mystieke ruimte van het gebed van Jezus. Daar geschiedde het dat de Hemel

opening, de heilige Geest neer daalde en de stem van de Vader sprak: "Gij zijt mijn Zoon, de Welbeminde. In U heb ik mijn welbehagen gesteld." Daar komt de ware identiteit van Jezus persoon én van Zijn zending aan het licht. Een geheim waarin Engelen verlangen een blik te slaan. De heilige Maximus van Turijn heeft over het geheim van deze dag een koene gedachte. Samengevat zegt hij: "Met kerstmis werd Jezus geboren als mens, op menselijke wijze en te midden en ter wille van ons mensen. Nascitur secundum hominem. Nascitur hominibus." Op deze dag, zegt hij, wordt Hij herboren. Renascitur secundum mysterium. Renascitur sacramentis. Herboren tot mysterie, als mysterie. Met het oog op, als begin van de sacramenten. Iets concreter uitgedrukt. Op bevel van Elisa dompelde Naäman **zich zelf** onder in de Jordaan. En hij werd genezen en bekeerd. Jezus **laat** zich door Johannes onder dompelen, maar Hij heiligt dan zowel het water als de ritus die door Johannes begonnen is. Bij en door het doopsel van Jezus wordt uit het doopsel dat Johannes predikt en toediende het sacrament van het Christelijk doopsel geboren. Het bad van de wedergeboorte en de vernieuwing door de heilige Geest. Het waterbad vergezeld van het Woord.

Op dit eigenste uur worden er te Rome in de Sixtijnse Kapel door de heilige Vader een aantal kinderen gedoopt. Traditiegetrouw op deze dag, kinderen. Een grootse ceremonie in een magnifiek kader. Vanmiddag zal in onze crypte ook een kindje gedoopt worden in sobere intieme eenvoud. Maar of het nu hier is of daar of waar ook ter wereld. Het gaat steeds om dat allereenvoudigste gebaar. Driemaal water gieten over het hoofd van het kindje vergezeld van de woorden die Jezus aan zijn apostelen mee gaf toen Hij hen uitzond over heel de wereld: "Doopt hen in de naam van de Vader en de Zoon en de heilige Geest". En dan geschiedt het stille wonder. Niks teatraals maar een stil wonder. Een nieuwe schepping, herboren uit water en de heilige Geest, lidmaat van Christus, Priester, Koning en Profeet én het perspectief op het eeuwige leven. Hét heilig doopsel, dé beatissima gratia, dé aller gelukkigste genade. Ach, zouden wij toch werkelijk weet mogen hebben van deze gave Gods? Kunnen wij wel dankbaar genoeg zijn voor die gave? Laat ieder diep in zijn hart zich afvragen: "Wat betekent voor mij die aller gelukkigste genade?" "Wat doe ik met mijn doopsel?" Amen